

DĖSTYTOJO ESMINĖ SVARBA DĖSTANT NUOTOLINIU BŪDU IR PROGRESYVUSIS MOKYMO METODAS, NAUDOJANT VIRTUALIĄJĄ MOKYMO APLINKĄ

Olga MIŠČENKO

Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Saulėtekio al. 11, LT-10223, Vilnius, Lietuva
El. paštas olga.miscenko@vgtu.lt

Įteikta 2014-01-24; printa 2014-11-19

Straipsnio tikslas – analizuoti pirmųjų darbo su studentais, studijuojančiais nuotoliniu būdu, metų patirtį, lyginti su kitų autorių patirtimi ir nagrinėti *Moodle* virtualiosios mokymo aplinkos (VMA) pranašumus, ieškoti naujų šios aplinkos taikymo būdų. Kreipiamas dėmesys elektroninio mokymosi aktualumui. Teigiama, jog metakognityvumas yra būdingas užsienio kalbų mokymuisi virtualioje aplinkoje. Sakoma, kad internetas – tai priemonė, užtikrinanti studijas nuotoliniu būdu. Konstatuojamas faktas, kad keliančiam savo kvalifikaciją nuolat besivystančioje bendruomenėje atsakingam dirbančiam specialistui nuotolinės studijos leidžia tobulinti savo užsienio kalbų žinias, studijuojant visą gyvenimą. Aptariamas VMA pritaikomumas anglų kalbos dėstymui ir studijoms. Tvirtinama, kad internetas lemia visų rūšių metodų, skirtų dėstyti pritaikymą virtualioje aplinkoje, ir kad internetas plečia ir gilina visų mokymo metodų galimybes. Straipsnyje žymima, kad *Moodle* VMA funkcija yra tobulinti studijų procesą, užtikrinant aukštos kokybės žinias ir įvertinimo objektyvumą. Glaustai palyginami įprastinis ir virtualioje aplinkoje mokymosi būdai. Apibrėžiami *Moodle* virtualiosios mokymo aplinkos pritaikymo tikslai, siekiant mokymosi rezultatų, akcentuojant tradicinių dėstymo metodų svarbą, studento atsakingumą, atkreipiant dėmesį į sistemos ir studijų proceso ypatumus. Pažymima, kad mokymasis virtualioje aplinkoje remiasi gnoseologijos principais, todėl *Moodle* sistema atitinka didaktikos tikslus. Daroma išvada, jog virtualiosios mokymo aplinkos galimybės užtikrina labai gerą grįžtamąjį ryšį ir didina studentų motyvaciją, o tai užtikrina geresnes žinias. Akcentuojama, kad dėstančio nuotoliniu būdu pedagogo atsakingumas ir vaidmuo, kuriant mokomąją medžiagą ir vykdant kurso užduotis, padidėjo. Išvardyta keletas *Moodle* sistemos įvairioms studijų formoms pritaikymo atvejų ir pateikiami pratimai elektroninėje sistemoje atlikti. Demonstruojami statistiniai duomenys, liudijantys, kad *Moodle* sistemos užsienio kalbų mokymosi procese pritaikymas gerina žinių kokybę. Straipsnio tyrimo metodas yra 2 metų praktinės patirties kurso kūrimo ir jo pritaikymo studijose analizė.

Reikšminiai žodžiai: VMA pranašumai, kognityvumas, studijų formos, autonominis konstruktyvumas, progresyvi mokymosi platforma.

Įvadas

Elektroninio mokymosi aktualumas. Teigiama, kad bendravimas stacionariomis sąlygomis yra

efektyviausias ir dėstyti, žiūrint į vaizdo kamerą, o studentui mokytis, kalbant į mikrofoną, yra neefektyvu. Su šiuo teiginiu galima sutikti tik iš dalies. Dirbant su *Moodle* mokomąją platforma,

2014 © Straipsnio autoriai. Leidėjas VGTU leidykla „Technika“.

Šis straipsnis yra atvirosios prieigos straipsnis, turintis Kūrybinių bendrijų (Creative Commons) licenciją (CC BY-NC 4.0), kuri leidžia neribotą straipsnio ar jo dalių panaudą su privaloma sąlyga nurodyti autorių ir pirminį šaltinį. Straipsnis ar jo dalys negali būti naudojami komerciniams tikslams.

paišškėja, kad nuotolinis mokymas gali būti efektyvus, ir ypač gerų rezultatų pasiekiamas, kai studentai yra aktyvūs ir atsakingi. XXI a. sunku įsivaizduoti mokymo procesą be informacinių technologijų pagalbos. Dėstytojai ir studentai jau seniai naudoja techninę įrangą: dauginant metodinę medžiagą, naudojant garso aparatūrą, projektorių, taip sutaupoma laiko ir lėšų. A. Etxebarría teigia: „Per 1960 m. ir pirmąjį 1970 m. pusmetį situacinis ir struktūrinis-globalinis, audiovizualinis metodas, kuris sutelkia dėmesį į kalbų mokymosi procesą, pasitelkiant realias situacijas, tapo efektyvesnis ir aktualesnis. Todėl, pratimams, atliekamiems naudojant mechanines priemones, buvo naudojami įrašai, didesnis dėmesys buvo skiriamas gramatikos struktūrai, o ne bendravimo kokybei“ (Etxebarria *et al.* 2012: 273). Pedagogikos raidoje dėstytojas visada siekdavo dirbti su šiuolaikiškais techninėmis priemonėmis: vietoje stilčiau naudojosi rašalu, vietoje magnetinių juostų naudojo kompaktines kasetes, dabar ir optinius diskus. Iš privačių patalpų mokiniai perėjo studijuoti į mokyklos klase. Šiais laikais plačiai naudojami kompiuteriai ir kompiuterinės laboratorijos. A. Etxebarría pažymi, kad: „Nuo XIX a. pabaigos antrosios užsienio kalbos mokymo metodai tapo daug įvairesni. <...> Nuo 1940 m. iki 1960 m. vyravo formalus kalbų mokymosi metodas ir naudojant garso ir vaizdo technikos priemones, buvo bandoma mokyti struktūrų, kurias galėtų naudoti tipiniuose pokalbiuose“ (Etxebarria *et al.* 2012: 274). Tačiau interneto ir intraneto atsiradimas, jų tobulinimas leido sukurti naują ir progresyvių mokymo būdą virtualioje aplinkoje. Vienas iš jų – Moodle platforma.

Žinoma, kad Moodle (*angl.* Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment) – atvirojo kodo virtualioji mokymosi aplinka, sukurta remiantis socialinės konstruktyvistinės pedagogikos samprata (bendradarbiavimas, aktyvumas, kritinis vertinimas ir kt.), kai mokymosi dalyko kurso žinios konstruojamos studentams bendraujant tarpusavyje arba su dėstytoju. J. Suchanova, cituodama J. Flavel, sako: „Šiuolaikinė kognityvinė mokymosi teorija pripažįsta metakognityvumo svarbą,

t. y. studentų gebėjimus kontroliuoti, vertinti ir kurti jų užsienio kalbos mokymosi proceso planus (Flavell 1979)“ (Suchanova 2008: 91). Ji tęsia: „Žiūrint į metakognicijos reiškinių edukologijos prasme, šiame darbe laikomasi požiūrio, kad tai yra sąmoningas besimokančiųjų savo mokymosi proceso supratimas, jo reguliavimas sudarant prielaidas efektyvioms autonominėms užsienio kalbos studijoms“ (Suchanova 2008: 92). Moodle sistemos kūrėju laikomas australų mokslininkas ir kompiuterinių technologijų specialistas Martinas Dougiamas (*Martin Dougiamas*). Jo tikslas buvo padėti pedagogams rengti nuotolinio mokymo kursus, kurių turinys būtų grindžiamas sąveika ir bendradarbiavimu. Ši sistema yra plačiai naudojama visame pasaulyje, taip pat Lietuvoje. Nuotolinio mokymo ir jo tolesnio tobulinimo ir plėtojimo prielaida tapo interneto technologijų įsivyravimas visose, taip pat ir švietimo srityse. Laikui bėgant internetas pasidarė ne tik tyrinėjimo objektas, bet ir pats tapo mokymosi proceso dalimi, kurioje galima atlikti visavertę studijų procesą: „Internetas tampa ne tik virtualia, bet ir realia vieta, kur galime sistemingai kurti strategijas, naudojant ryšio priemones, keičiant bendravimą iš virtualaus į realų. Socialinių strategijų pritaikymas sutampa su tuo, kas yra laikoma Web 2.0 ir šios sistemos filosofijos privalumu“ (Etxebarria *et al.* 2012: 276).

Šiandien mūsų visuomenė ir mokykla sparčiai keičiasi, ieškoma naujų būdų nuolatinėms švietimo reformoms įgyvendinti, jų pagrindinis tikslas – savarankiška, jau mokykloje kūrybiškai atsiskleidžianti asmenybė. Mokytojas dirba su žmogumi, o žmogus iš prigimties yra kūrybingas. Mokinyi nuolat priima žinias, jas interpretuoja ir pritaiko savo idėjoms tobulinti. Todėl pedagogui keliami nauji ir vis didesni reikalavimai. Jam būtina tobulėti, mokytis, dirbti naujomis sąlygomis su naujomis priemonėmis – jis negali žinoti mažiau negu jo mokinyi. Štai kodėl mokytojas turėtų ne tik padėti mokiniams pažinti save, įgyti bendravimo įgūdžių, bet ir plėtoti savo kūrybiškumą.

Aukštos kvalifikacijos darbuotojas specialybės kalbos įgūdžius užsienio kalba tobulina visą gyvenimą. Šiam tikslui rengiamos speci-

alios mokymo priemonės. V. Asanavičienės moksliniame straipsnyje teigiama, jog: „Pirma išdėstyti dalykai leidžia daryti bendrą išvadą, kad, vykdant bet kurią mokymo programą, šnekamoji kalba yra būtina: vienu atveju, kaip mokymo tikslas ir būdas, kitu – kaip priemonė sprendžiant konkretų uždavinį“ (Asanavičienė 2008: 6). Dabartiniam studentui suteikiamos galimybės studijuoti su moderniausiomis mokymo priemonėmis.

Taikant informacines technologijas ir naudojant joms būdingas priemones, studentas dabar gali studijuoti nuotoliniu būdu, gilinti savo žinias, savarankiškai įgyti naują specialybę lietuvių kalba ir tobulinti savo žinias, siekdamas sėkmės karjere. Tai tvirtina ir G. Kavaliauskienė: „Kalbos mokymasis – tai veikla, trunkanti visą gyvenimą, ir studentai (laikydami sėkmingiausio UNESCO švietimo ir mokymosi principo *aut.*), turi laikytis tam tikrų strategijų ir būti aprūpinti techninėmis priemonėmis, kad galėtų mokytis visą gyvenimą“ (Kavaliauskienė, Suchanova 2009: 40).

Pradedant kurti kursą, teko susipažinti su nauja literatūra, pagrindinėmis *Moodle* sąvokomis, sistemos tikslais, priemonėmis, mokymosi būdais, studijų dalyvių veikla, vertinimo sistema ir ieškoti *Moodle* programos pritaikymo būdų.

Sėkmingai dirbti su *Moodle* sistema dėstytojams padeda knyga „Dėstytojų mokymas teikti studijas nuotoliniu būdu“ (Trinkūnas *et al.* 2008). Besivadovaujantis šia knyga dėstytojas gali sukurti mokomąją medžiagą virtualioje aplinkoje ir užtikrinti aukštą studijų kokybę. Pirmoji su *Moodle* sistema darbo patirtis leidžia teigti, kad tai yra kokybiška ir dinamiška sistema, leidžianti integruoti beveik visus per paskaitas naudojamų pratimų tipus ir užtikrinti skaitymo, klausymo, rašymo ir kalbėjimo įgūdžių tobulinimą. Į elektroninę *Moodle* sistemą galima įdiegti daug informacinių pratimų tipų, ji tampa didaktikos dalimi ir atitinka jos uždutis. Interaktyviosios priemonės kelia dėstytojų kompetentingumą ir tobulina būsimo darbuotojo savarankiškumą bei profesionalumą, nes „įgūdžiai ir mokymosi strategijos, kurios palengvina užduties įvykdymą ir kurie susideda iš žinojimo, kaip atlikti ją teisingai,

net jei ir nepakanka kalbos žinių; sugebėjimo pačiam sužinoti; planuoti ir stebėti užduoties įvykdymą“ (Etzebarria *et al.* 2012: 274). Šalia to, „jei studijų metu suformuosime individo autonominio kalbos ugdymo metakognityvinę vidinę strategiją ir taktiką, tai bus sudarytas tinkamas autonominių kalbos studijų pagrindas“ (Suchanova, Šliogerienė 2006: 52).

Moodle sistema glaudžiai siejasi su konstruktyvizmo koncepcija. Žinios sėkmingai stiprinamos, jeigu jos naudojamos plačioje aplinkoje. *Moodle* sistemos kūrėjas Martinas Dougiamas pažymi: „Konstruktyvizme, matau paslėptą vertę, kurią galima paaiškinti įvairovės ir pritaikomumo supratimo sąvoka, kas, savo ruožtu, skatina pagrindinę, nematomą vertę: žmonijos išgyvenimą. <...> Labai tikėtina, kad gabesni asmenys greičiau suras atsakymus į klausimus, kurių mes net nežinome, todėl mes galime apsidrausti nuo būsimo problemų“ (Dougiamas 1998).

Moodle sistemos kūrimas ir tobulinimas yra atliekamas pagal socialinės konstruktyvistinės pedagogikos principus. Tai patvirtina ir J. Suchanova savo moksliniame straipsnyje, skirdama didelę dėmesį metakognityvumui. Cituodama J. Flavėlą, ji teigia, kad: „Šiuolaikinė kognityvinė mokymosi teorija pripažįsta metakognityvumo svarbą, t. y. studentų gebėjimus kontroliuoti, vertinti ir kurti jų užsienio kalbos mokymosi proceso planus“ (Suchanova 2008: 91). Galima daryti išvadą, kad elektroninio mokymosi būdas laikosi kognityvinės mokymosi teorijos principų. Konstrukcionizmas būdingas visoms mokymosi formoms, nes mokymosi strategijos tipai – formalioji praktika, funkcinė veikla, stebėjimas ir logiškos išvados formavimas – vykdomi taikant išvardytas mokymosi formas. Studijuojantieji nuotoliniu būdu vaizdo konferencijų metu nuolat taiko savo asmeninę patirtį ir greičiau įsisavina mokomąją medžiagą. Labai svarbu, kad jie suvokia, ko dar nežino arba kurios jų žinios yra negilios. Pasak M. Dougiamaso, „Socialinis konstruktyvizmas platina konstruktyvizmo idėjas socialinėje aplinkoje, kurioje grupės sudaro (konstruoja) žinias, bendradarbiauja, kurdamos žmogaus darbo rezultatų mažą kultūrą. <...> ne tik pri-

taikyta programinė ir techninė įranga parodo, kaip turi vykti paskaita nuotoliniu būdu, bet ir pati veikla, ir mokomoji metodinė medžiaga, kurie sudaryti tam tikrai studijuojančiųjų grupei, padeda studentui teisingai atlikti užduotį“ (Dougiamas 1998). A. Etxebarría sutinka su šiuo faktu: visuomenėje „<...> Moodle pasirodymas, tapo studento ir dėstytojo svarbios technologinės transformacijos ir požiūrio į mokymosi ir mokymo kaitą pagrindu. Šiame kontekste kalbos dėstymo / mokymosi procesas vykdomas bendradarbiaujant, ir sąvoka, žinoma kaip „kolektyvinis žinojimas“, tampa bendradarbiavimo pagrindu“ (Etxebarria *et al.* 2012: 273). Studentai plečia savo žinias, besikonsultuojantieji per VK ir turintieji galimybę studijuoti autonomiškai apsilanko bibliotekose ir naudojasi internetu.

Bestudijuodami įvairūs studentai visais laikais elgėsi labai skirtingai. Moodle sistema pripažįsta 2 pagrindinius studentų tipus: pri(si)jungiantis ir atskiras. Sąvokos *pri(si)jungiantis* ir *atskiras* tampa reikšmingos dirbant virtualioje aplinkoje, ir šie elgesio modeliai nėra akivaizdūs – jie atsiskleidžia iš kiekvieno individo dalyvavimo diskusijų metu. Atsiskiriantis elgesys yra tuomet, kai asmuo stengiasi išlikti „objektyvus“, „tikras“, kai siekia apginti *savo idėjas*, naudodamas logiką (arba tam, kad atrastų oponento idėjų silpnąsias vietas). Pri(si)jungiantis elgesys yra būdas, kai studentas pripažįsta subjektyvumą, nori išklaudyti ir užduoti klausimų, stengdamasis suprasti kito nuomonę. Konstruktyvus elgesys yra tuomet, kai asmuo jaučia ir pritaiko abu šiuos būdus, sugeba bet kurioje situacijoje pasirinkti tinkamą dalyvavimo būdą. P. Balcaenas teigia: „Mokymosi objektai yra kritinio mąstymo įtvirtinimo priemonė, įdiegiant ją į studijas nuotoliniu būdu arba panaudojant IT priemones užsiėmimuose dieninio skyriaus studentams aukštosiose arba aukštesniosiose mokymosi įstaigose“. Jis taip pat teigia, kad trys ypatingi projekto tikslai, skirti mokymosi objektams kurti, turi:

- sustiprinti kritinio mąstymo įgūdžius;
- suteikti galimybes įtvirtinti kritinio mąstymo pedagogikos metodus;

– skatinti aukštesnį, sudėtingesnį ir progresyvesnį mąstymą (Balcaen, Campbell 2013: 40).

Ir įprastinė, ir Moodle virtualioji mokymosi aplinka – tai mokymosi aplinka, realizuota tam tikromis priemonėmis, kuriose pateikiama mokymosi medžiaga, organizuojamas mokymosi procesas ir atliekamas jo valdymas. Tokioms aplinkoms realizuoti naudojamos joms būdingos sistemos. Pakankamas prisijungiančiųjų studentų skaičius tam tikroje studijuojančiųjų grupėje yra didžiulis stimulas studijuoti, artimiau bendradarbiauti, skatina išsamesnį dalyko supratimą ir studijuojantiems leidžia sparčiau tobulinti žinias. Moodle virtualiosios mokymo aplinkos galimybių aprašymas detalai pristatomas „Moodle virtualios mokymosi aplinkos galimybės“ ir supažindinama su naudojimosi instrukcija (Trinkūnas *et al.* 2008). Moodle sistemos techninės ir programinės priemonės užtikrina ne tik aukštos kokybės atsakingo studento mokymosi proceso rezultatus, bet ir užsiėmimų veiksmingumą bei patrauklumą.

Dirbantieji Moodle virtualioje aplinkoje pastebėjo, kad yra garantuotas grįžtamasis ryšys, o tai – puikių mokinio žinių patvirtinimas. Tam padeda kultūringas elgesys ir pagarba mokymosi įstaigoje. Kultūros lygis paprastai atitinka bendrąjį krašto bei visuomenės švietimo lygį: kuo aukštesnė kultūra, tuo geriau ir plačiau organizuotas, išplėtotas visas švietimas. „Šių strategijų privalumai reikalauja sutelkti dėmesį ne tik emociniam, bet ir kognityviniam bendravimo aspektams. Grįžtamasis ryšys, šalia kalbos įgūdžių tobulinimo, t. y. dažniausiai skiriant dėmesį padarytoms studentų klaidoms, ir kognityvinių strategijų naudojimas skatina studentą pasiekti savo tikslus greičiau, nei tikimasi“ (Etxebarria *et al.* 2012: 276). Dėstytojo atsakomybė gerokai padidėjo, nes jis, pritaikydamas savo gabumus, turi ne tik atlikti laiką eikvojančią darbą, bet ir patraukti studentų grupės dėmesį kursui, aiškinti studijų medžiagą, apibendrinti, paskatinti ir objektyviai įvertinti, suteikti paramą, tęsti diskusijas ir išklaudyti nuomones. Dėstytojo vaidmuo – ugdyti grupės bendruomenę, su kuria dirbama. Pagrindinis

tikslas – studijuojančiųjų socialinės kompetencijos ugdymas ir jų socializacijos proceso garantija. Dėstytojas turi integruoti besimokančiųjų grupę į mokymosi įstaigos ir, kas ypač svarbu, – į darbo bendruomenę.

Galima teigti, kad „Moodle“ sistemos ir metodikos tikslai vienodi. Cituojant R. Jarovaitienę, kartojančią S. Šalkauskio žodžius, galima teigti, kad „Mokymo metodai yra racionalūs, nuoseklūs ir visuotinai reikšmingas mokomojo veikimo būdas, nukreipiantis į mokymo tikslą ir suderintas tiek su mokinio prigimtimi, tiek su mokomojo dalyko ypatybėmis“ (Šalkauskis 1991: 419). R. Jarovaitienė tęsia: „S. Šalkauskis, aptardamas metodo kaip racionalaus studijų būdo, nukreipto į studijų tikslą sąvoką, akcentuoja būtiną metodo suderinamumą su studento prigimtimi ir studijuojamo dalyko (studijų rezultatų) ypatybėmis. <...> Euristinis metodas išryškina aktyvųjį studento vaidmenį studijų procese, nes šis metodų tipas grindžiamas studento savarankiškumu. Euristiniai mokymo metodai skatina nepasitenkinti žinomais dalykais ir atskleisti nauja, siekti tobulumo. Euristiniai mokymo metodai: euristinis pokalbis, loginis įrodymas, paieškos.“ R. Jarovaitienė rašo, kad „S. Šalkauskis išskiria du metodų tipus: tetinį (kylantį iš žodžio „teigiu“), apibrėždamas jį kaip teikiamąjį metodą; euristinį (kylantį iš žodžio „randu“), įvardydamas jį randamuoju metodu. <...> Profesorius L. Jovaiša (2007) metodus skirsto į: *informacinius*, kurie taikomi informacijos perteikimo tikslu <...>, *praktinius-operacinius*, skirtus iš(si)ugdyti tam tikros veiklos atlikimo mokėjimus <...>, *kūrybinius*, skatinančius studento savarankiškumą, kritinį ir kūrybinį mąstymą“ (Barzdžiukienė, Jarovaitienė 2012: 13).

R. Sklizmantaitė savo moksliniame straipsnyje rašo: „Dėstant užsienio kalbą, svarbu išmanyti užsienio kalbos mokymo metodus, siekiant parinkti optimalų dėstymo metodą pagal tam tikros grupės lygį ir poreikius“ (Sklizmantaitė 2006: 86). Tradicinio mokymosi metodai harmoniškai integruojami į virtualiąją sistemą ir elektroninis mokymasis lanksčiai taikomas užsienio kalbų mokymo procese. J. Suchanova

tvirtina, jog: „<...> studentai, taikantys savo mokymosi procese metakognityvinę taktiką ir strategiją, paprastai pasiekia geresnių rezultatų“ (Suchanova, Šliogerienė 2006: 51). Moodle sistema užtikrina studento gebėjimą rasti informacijos šaltinį, patarimą, leidžia aktyviai reikšti savo mintis ir įgyti žinių.

Sudėtinga mokomoji medžiaga, kurią dėstytojas pateikia lentoje, gali būti įrašyta, ir studentas patogiu sau laiku gali išklausyti neribotą jos kiekį. J. Suchanova „Žiūrint į metakognicijos reiškinį edukologijos prasme, šiame darbe laikomasi požiūrio, kad tai yra sąmoningas besimokančiųjų savo mokymosi proceso supratimas, jo reguliavimas sudarant prielaidas efektyvioms autonominėms užsienio kalbos studijoms“ (Suchanova 2008: 92). Ideali Moodle platforma turi daug pranašumų ir studijos su jos elementais yra daug efektyvesnės. Studijos, naudojant Moodle programą, ne tik atitinka iškeltus reikalavimus, kai kuriais atžvilgiais jos patobulina anglų kalbos studijų procesą ir rezultatai tampa daug efektyvesni.

„Kuriant nuotolinių studijų kursą, reikia kruopščiai suplanuoti mokymo planą, kaip logiškai pateikti mokomąją medžiagą patogia forma, kad ji būtų įsisavinta; taip pat suplanuoti visų kurso elementų nuoseklumą ir tarpusavio ryšį, studentų mokymosi motyvacijos didinimo būdus. Kadangi pasaulyje atsiranda naujų technologijų ir jos yra pritaikomos įvairiose pramonės šakose, tikslinga būtų užsienio kalbos studijų leidinius papildyti, panaudojant Moodle sistemos priemonių galimybes“ (Kliukas, Vinogradova 2013: 296).

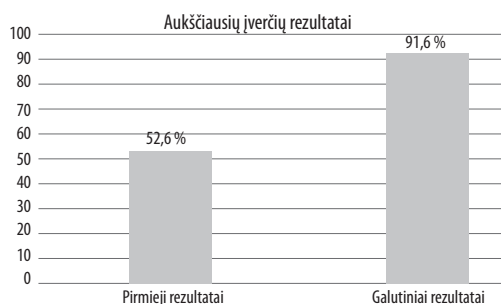
Galima padaryti išvadą, kad Moodle sistema VMA tinka mokymosi tikslams pasiekti. Moodle sistemos privalumas – ši sistema užtikrina labai gerą grįžtamąjį ryšį ir padeda studentui įgyti daugiau specialybės žinių. Tačiau studijos nuotoliniu būdu – ne vienintelis Moodle panaudojimo būdas. Moodle sistema leidžia nuosekliai vykdyti studijų procesą, pvz., pateikti technikos terminus, ir pratina studentus juos vartoti. Besimokantys studentai kreipia dėmesį į vertinimo objektyvumą, ir Moodle sistema jį užtikrina.

1 lentelė. Studentų rezultatų anglų kalbos netaisyklingųjų veiksmažodžių formų vartosenos tobulėjimo konstatavimas

Veikla	Bandymų skaičius	Įverčiai, %			
		20–39	40–59	60–79	80–100
1 pratimas	38	6	6	6	20
2 pratimas	15	1	1	3	10
3 pratimas	16	1	1	3	11
4 pratimas	7				7
5 pratimas	10			1	9
6 pratimas	11	1		1	9
7 pratimas	8				8
8 pratimas	8			2	6
9 pratimas	16	1		1	14
10 Pratimas	8			1	7
11 pratimas	15	2		2	11
12 pratimas	11				11
13 pratimas	12				12
Kontrolinis darbas	12	1	1		10

become		become
fall	fell	
	kept	kept
	left	left
send	sent	
	set	set
stand		stood
wear	wore	

1 pav. Netaisyklingųjų veiksmažodžių formų vartoseną

2 pav. Aukščiausių įverčių duomenų grafikas, %

Moodle sistemos elementai leidžia dirbti produktyviau su dieninio ir neakivaizdinio skyrių grupėmis, ir tai dar vienas iš daugelio sistemos privalumų. Vienas iš pavyzdžių – *Moodle* VMA panaudojimas leidžia išvengti nuobodus mokymosi atmintinai, kai būtina išmokti gerai ir greitai.

Pavyzdžiui, kad bazinę anglų kalbą studijuojantis studentas geriau ir greičiau išmokytų netaisyklingųjų veiksmažodžių formas, buvo sukurta 13 trumpų (7–8 veiksmažodžiai) pratimų (žr. 1 lentelę). Bandymų skaičius buvo neribotas, bet laikas apribotas – skirtos 2 minutės. Tokio pratimo pavyzdys pateiktas 1 pav.

Atlikus galutinį testą auditorijoje, 85 % rašiusiųjų gavo aukščiausią įvertinimą, 1 studentas – labai gerai ir tik vienas – patenkinamai. Du pastarieji tik pradėjo studijuoti anglų kalbą. 1 lentelėje ir 2 pav. pateikti rezultatai aiškiai rodo, kad studentų veiksmažodžių formų mokėjimas gerokai pagerėjo.

Tobulinti užsiėmimo efektyvumą galima dirbant ne tik Lietuvoje esančiose įstaigose. *Moodle* sistemą galima naudoti susisiekiant su universitetu iš užsienio, pavyzdžiui, dėstyto vizitų laiku. Savo moksliniame straipsnyje G. Snuiškienė pastebi, kad „panaudojant tam tikrą struktūrą, dėstytojas galėtų arba dirbti su tekstu, arba nesilaikant teksto griežtai, tik besinaudojant teksto turiniu. Sukurti pratimai, žinoma, užtikrina tam tikrų struktūrų praktinę veiklą ir kruopščiai kuria produktyvias žinias“ (Snuiškienė 2006: 89). Vykstant į užsienį skaityti paskaitų, jų pristatymą galima papildyti *Moodle* VMA priemonėmis. Kadangi dėstytojas pateikia mokomąją medžiagą, jis tikisi, kad studentai aktyviai dalyvaus. Studentai, atlikdami pratimus VGTU *Moodle* sistemoje, parodo, kaip jie suvokė paskaitos medžiagą, ir kartu įtvirtina savo žinias. Elektroniniu būdu atliekamo pratimo dalis pateikta 3 pav.

Dėstoma medžiaga studentams tampa įdomesnė, jie tampa atidesni. Šios sistemos pritaikymas tampa įvairove, suteikiančia kursui patrauklumo ir užtikrinančia labai gerą grįžtamąją ryšį.

4 pav. pateiktas 7 dienų laikotarpį apimantis grafikas, patvirtinantis studentų susidomėjimą

The responsiveness of people to each instrument varies according to factors like relative wealth, age, family needs and status.

Pasirinkite vieną:

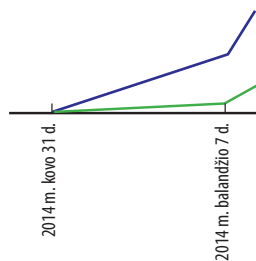
- ☐ Teisinga
- ☐ Klaidinga

Tariff barriers aren't used to encourage cereal within the European Community rather than in other parts of the world.

Pasirinkite vieną:

- ☐ Teisinga
- ☐ Klaidinga

3 pav. Elektroniniu būdu atliekamas pratimas

4 pav. Grafinėje iliustracijoje viršutine linija rodomas studentų susidomėjimo dėstoma medžiaga pokytis (nuo 2014 m. kovo 31 d. iki balandžio 7 d.)

mo padidėjimą paskaitų medžiaga, dėstytoji vykstant į užsienį su dėstyto vizitu pagal *Era-smus* programą (prie VGTU Moodle sistemos prisijungusių studentų kiekis vaizduojamas viršutine linija).

Išvados

Ieškant naujų kelių ir metodų, užtikrinančių aukštą žinių kokybę ir tausojančių studento laiką, paaiškėjo, kad *Moodle* sistema turi keletą pranašumų. Dėl to studentų grupės užsiėmimų rezultatai tampa aukštesnės kokybės ir objektyvus žinių įvertinimas. Virtuali mokymosi aplinka *Moodle* ir jos elementai tinka anglų kalbos dėstyto ir studijoms, jeigu studentas atsakingas ir aktyvus. *Moodle* sistema tobulina ir greitina studijų procesą, užtikrina ne tik įvertinimo objektyvumą, bet ir leidžia atlikti darbų analizę taikant įvairius būdus: raštu ir virtualios paskaitos metu. Internetas, techninė bei programinė įranga leidžia studentui ir dėstytojiui ne tik greitai surasti reikiamą informaciją, bet ir tinkamai ja vadovautis. Kursai, kuriuos parengė universitetas, yra naudingi ruošiant studentą ir dėstytoją dirbti tokiu būdu. *Moodle* sistemos priemonės (tekstinei medžiagai, pratimams, įvairių rūšių testams, vaizdo paskaitoms parengti įranga, interaktyvioji lenta ir pan.) užtikrina metodinės medžiagos universiteto virtualioje aplinkoje pateikimą, efektyvų dėstymą ir žinių tikrinimą, t. y. efektyvų studento ir dėstytojo darbą. Naujoviškos priemonės išryškina tradicinių dėstyto metodų svarbą, siekiant mokymosi rezultatų. Būsimo specialisto

žinių kokybė tampa aukštesnė, kadangi dėstytojas turi daugiau galimybių greičiau pateikti įvairių studijų kursui reikiamą medžiagą. Šiuos veiksnius užtikrinančios programos galimybės ir kriterijai bei aukšta studentų motyvacija garantuoja kokybiškas žinias. Padidėjo pedagogo atsakingumas ir reikšmė, kadangi jis turi mokėti dirbti ne tik tradiciškai, auditorijoje, bet ir virtualioje aplinkoje, privalo užtikrinti efektyvų studentų grupės darbą. Tai leidžia teigti, kad *Moodle* virtualioji aplinka tikrai suteikia galimybę studentui pasiekti žinių ir skatina pedagogą ieškoti būdų taikyti *Moodle* VMA.

Literatūra

- Asanavičienė, V. 2008. Kalbinės komunikacijos realizavimas lingvodidaktikos teorijoje ir praktikoje, *Santalka: Filologija, Edukologija* 16(2): 4–11. <http://dx.doi.org/10.3846/1822-430X.2008.16.2.4-11>
- Balcaen, P.; Campbell, R. 2009. Advancing type II design: developing learning objects as “Tools for Thought”, in *4th International Conference on E-Learning*, 16–17 July 2009, University of Toronto, Canada; Birmingham City University, UK, 39–41.
- Barzdžiukienė, E.; Jarovaitienė, R. 2012. Studentų aktyvinančių mokymo metodų taikymo galimybės aukštojo mokslo studijose [The opportunities to apply active learning methods for students during high education studies], *Mokslo taikomųjų tyrimų įtaka šiuolaikinių studijų kokybei* [interaktyvus] 1(5): 12–20. ICID: 1015764. Klaipėdos universitetas [žiūrėta 2014 m. sausio 9 d.]. Prieiga per internetą: http://eif.viko.lt/uploads/file/eif_konf_2012/Barzdziukiene_Jarovaitiene.pdf
- Dougiamas, M. 1998. *A journey into constructivism* [interaktyvus], [žiūrėta 2014 m. sausio 9 d.]. Prieiga

per internetą: <https://dougiamas.com/archives/a-journey-into-constructivism/>

Etzebarria, A.; Garay, U.; Romero, A. 2012. Implementation of social strategies in language learning by means of Moodle, *Journal of Language Teaching and Research* 3(2): 273–282. Finland: Academy Publisher. <http://dx.doi.org/10.4304/jltr.3.2.273-282>

Kavaliauskienė, G.; Suchanova, J. 2009. Portfolio at tertiary level – lifelong learning tool, *Coactivity: Philology, Educology* 17(2): 38–43. <http://dx.doi.org/10.3846/1822-430X.2009.17.2.38-43>

Kliukas, R.; Vinogradova, I. 2013. Opyt vnedreniya i ekspluatatsii MOODLE sistemy v Vil'nyusskom tekhnicheskoy universitete imeni Gediminasa (VGTU), *Mashinostroyeniye i tekhnosfera XXI veka: sbornik trudov XX mezhdunarodnoy nauchno-tekhnicheskoy konferentsii v gorode Sevastopole* 16–21 sentyabrya 2013 g. 1: 295–298. Donetsk: DonNTU.

Sklizmantaitė, R. 2006. Methoden Des Fremdsprachenunterrichts, *Coactivity: Philology, Educology* 14(4): 83–86. <http://dx.doi.org/10.3846/coactivity.2006.48>

Snuviškienė, G. 2006. Reinforcing grammatical structure in authentic reading texts, *Coactivity: Philology, Educology* 14(4): 87–89. <http://dx.doi.org/10.3846/coactivity.2006.49>

Suchanova, J. 2008. Metakognityvumas ir jo sudedamosios dalys (samprata ir klasifikavimas), *Santalka: Filologija, Edukologija* 16(2): 91–97. <http://dx.doi.org/10.3846/1822-430X.2008.16.2.91-97>

Suchanova, J.; Šliogerienė, J. 2006. Metakognityvinės taktikos ir strategijos įtaka užsienio kalbos mokymosi rezultatams, *Santalka: Filologija, Edukologija* 14(2): 45–53. <http://dx.doi.org/10.3846/coactivity.2006.18>

Šalkauskis, S. 1991. *Pedagoginiai raštai*. Sudarė M. Karčiauskienė, R. Paulauskas. Redakcinė komisija: J. Vaitkevičius (pirmininkas) et al. Kaunas: Šviesa. 656 p. ISBN 5-430-01151-7.

Trinkūnas, V.; Bigelis, Z.; Vinogradova, I.; Šileikienė, I. 2008. *Dėstytojų mokymas teikti studijas nuotoliniu būdu*: mokomoji knyga. Vilnius: Technika. 290 p.

THE IMPORTANCE OF A TEACHER IN A DISTANCE EDUCATION AND THE PROGRESSIVE METHODS OF TEACHING IN A VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENT

Olga MIŠČENKO

Vilnius Gediminas Technical University, Saulėtekio al. 11, LT-10223, Vilnius, Lithuania
E-mail: olga.miscenko@vgtu.lt

The purpose of the article is to analyze the experience of the first work years of teaching the students, who study by distance, to compare other authors' experience and to examine the advantages of Moodle virtual learning environment (VLE), searching for new applications of it. The relevance of e-learning is noted. It is affirmed that metacognitive learning strategies are typical for learning foreign languages in virtual environment. It is said that the Internet is a tool that ensures studies by distance. It is said that raising the qualification and learning by distance allows a responsible employee to improve foreign language skills while lifelong learning. VLE adaptability for teaching and studying English is being discussed. It is stated that the Internet conditions all types of methods in the virtual environment, application, and its existence expands and deepens the learning approach. In the paper it is claimed that the Moodle VLE function is to improve the learning process to ensure a high level of expertise and the objectivity of assessment. Studying in conventional way and in the virtual environment are briefly compared. Moodle virtual learning environment application objectives to learning outcomes, emphasizing the importance of the traditional teaching methods, the student's responsibility to call attention to the learning process and system characteristics are defined. It is noted that learning in the virtual environment is based on the principles of epistemology, therefore the Moodle system meets the didactic tasks. The virtual learning environment possibilities ensure a very good feedback and increase students' motivation, and, consequently, that provides better knowledge. It is emphasized that while teaching by distance, the teacher's responsibility, his role in the development of educational material and the course tasks have increased. Some specific cases for various forms of studies and exercises to perform in the Moodle e-system are given. Some statistical data demonstrate the improvement of the quality of knowledge due to the Moodle system application for training foreign language.

Keywords: VSE advantages, cognictivism, studines forms, autonomous constructivism, progressive study platform.